

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ США

Досліджено сутність фінансової системи США як самостійної форми. Надано порівняльну характеристику складових елементів фінансової системи США. Виявленні їх спільні риси, суттєві організаційно-економічні відмінності та закономірності подальшого розвитку

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світового господарства однією з найактуальніших проблем для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, є залучення кредитів для того, щоб виправити своє фінансове становище або реалізувати якісь цілі з примноженням прибутку в майбутньому. Але ця дія дає певний збій в фінансовій системі країни в умовах кризи, особливо цікаво це спостерігати в такій країні як США, найбільшій і найвпливовішій країні в світі, яка керує МВФ.

У державах із ринковою економікою фінансові системи досягають своєї завершеності, однак у розрізі деяких держав можуть суттєво відрізнятися. У державах із перехідною економікою фінансові системи характеризуються тим, що окремі їхні ланки перебувають на стадії формування. Це торкається насамперед фінансового ринку, державного боргу, страхових і резервних фондів тощо.

Фінансові системи деяких держав можуть відрізнятися за своєю структурою, але у всіх у них є загальна ознака – це різноманітні фонди фінансових ресурсів, які різняться за методами мобілізації та напрямками використання, однак тісно пов'язані між собою, мають прямий і зворотний вплив на економічні й соціальні процеси в державі, а також на формування й використання фондів фінансових ресурсів у розрізі окремих ланок.

Саме зараз США, ця могутня країна, переживає важкі економічні часи. Фінансова система втрачає рейтинг. В рейтингу Всесвітнього економічного Форуму Сполучені штати в 2010 році спустились на третє місце з першого в 2009 році, програвши Великобританії і Австралії, яка зуміла піднятися з 11-го місця в минулому році. Спеціалісти прогнозують, що поточна фінансова криза завершиться в 2013 році і змінить існуючу сьогодні фінансову систему до невпізнання. На той момент пам'ять про боргову кризу що завершилася, яка призвела до катастрофічного падіння цін на житло та акції, буде зовсім свіжою. Структура фінансового ринку буде сильно відрізнятися від тієї, що існує сьогодні. Розмір збитку, завданого учасникам ринку, визначить те, наскільки сильні будуть ці відмінності. Але це все передбачається в майбутньому, а сьогодні ж ситуація така: фінансова система США складна й різноманітна, складається з безлічі федеральних державних та інших органів влади та управління, фінансових і адміністративних відомств та установ, приватних банків і корпорацій, які здійснюють як внутрішні, так і міжнародні фінансові операції. У силу величезного впливу на всю світову економіку і світові фінанси фінансова система США більш ніж якась інша національна система є частиною світової фінансової системи. Тому ми ставили за мету дослідити в цій статті склад, особливості, сильні та слабкі сторони даної системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам фінансової системи США приділяли значну увагу вітчизняні вчені: Самаріна Г.П., Дорошко С.С., Чадаєв О.Д., Унікійчук Д., Задорожний Г.В. Також свій внесок зробив і російський вчений Рогов С.М. В працях згаданих вчених наголошується, що стало поштовхом до фінансової кризи, як фінансова система США потерпає від кризи, які заходи приймає Уряд США щодо подолання кризи. Такі ліберальні економісти як Рікардо Кабальєро з Массачусетського технологічного інституту, Емануель Фархі з Гарвардського університету та П'єр-Олів'є Гурінчас з університету Берклі запропонували свою теорію, яка дуже імпонує монетаристам щодо подолання фінансової кризи.

Виділення невисвітлених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день, ніхто не може сказати коли і в якому стані виїде з кризи США. Великий зовнішній борг та борг федерального бюджету США може негативно вплинути на економіку інших країн, загалом на ті країни, які взяли кредит у МВФ. Розвиток подій в Америці – фактор, що визначає динаміку світової економічної кон'юнктури. Рецесії в цій країні впродовж десятиліття призводять до уповільнення світового зростання.

Тому слід визначити, що ці проблеми можуть призвести до продовження вже існуючої кризи і потягти за собою тяжкі наслідки для таких країн як Іспанія, Великобританія, Ірландія, Франція, Австралія, Бразилія, Венесуела, Колумбія, Перу, Еквадор, Аргентина і багато інших країн, в тому числі Україна.

Мета дослідження. У зв'язку з цим метою даної статті є дослідження і аналіз стану фінансової системи США, обґрунтування необхідності дієвої підтримки її з боку держави. Для досягнення поставлених цілей потрібно: по-перше, проаналізувати фінансову систему США, з яких ланок вона складається і що собою представляє взагалі; по-друге, визначити фактори які безпосередньо негативно впливають на фінансову систему США, на їхній федеральний бюджет та на подальший розвиток зовнішнього боргу США; по-третє, визначити і висвітлити витрати і доходи федерального бюджету США, державний борг і бюджетний дефіцит США; по-четверте, зробити висновки і запропонувати свої альтернативні заходи щодо виходу з кризи США.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Сучасна система державних фінансів США складається з:

- фінансової системи федерації;
- фінансових систем 50 штатів;
- фінансових систем 12,7 тис. адміністративних, господарсько-підприємницьких, культурно-освітніх та інших місцевих підрозділів (графств, муніципалітетів, таун-шипів, сільських, шкільних, спеціальних округів);
- спеціальних фондів.

Така система організації державних фінансів характеризується відсутністю єдності. Це означає, що кожен підрозділ державного управління (федерація, штати, місцеві органи) самостійно складає і затверджує свій бюджет, розробляє і здійснює податкову політику, управляє боргом. Бюджети штатів не входять у федеральний бюджет, а місцеві бюджети – до бюджету штатів.

Бюджетний рік федерального уряду починається з 1 жовтня і завершується 30 вересня наступного року, а в більшості штатів – починається 1 липня і закінчується 30 червня наступного року. При цьому понад половина штатів практикують складання бюджету на два роки. У більшій частині місцевих адміністративних одиниць бюджетний рік збігається з календарним.

Центральне місце в системі державних фінансів США займає фінансова система федерації і федеральний бюджет. Про це свідчать параметри розподілу та перерозподілу коштів між бюджетами трьох рівнів: близько 65 % сукупних витрат консолідованого бюджету проходять через федеральний бюджет і 35 % – частка інших двох рівнів, яка ділиться між штатами та місцевими органами влади в пропорції 2/1 [1, с. 103].

За федеральними органами закріплені витрати загальнонаціонального значення (на військові цілі, міжнародні справи, на фінансову підтримку будь-яких галузей і секторів національного господарства, на утримання федерального державного апарату; на управління федеральним державним боргом). На частку влади штатів і місцевих органів припадає значна частина державних витрат, що пов'язані з фінансуванням соціальних потреб місцевого господарства, адміністративного апарату. Що стосується доходів, то основним джерелом доходної частини бюджету є податкові надходження. Причому, в доходах федерального бюджету переважають прямих податки, в доходах штатів – непрямі, а у доходах місцевих органів влади – майнові податки [1, 2].

У США бюджети регулюються через систему дотацій і відрухувань. Рух ресурсів відбувається одночасно за чотирма каналами: з федерального бюджету – до бюджетів штатів і місцеві бюджети; з бюджетів штатів – до місцевих бюджетів; з місцевих бюджетів – до бюджетів штатів; між місцевими бюджетами.

У базі власних доходів влади штатів і місцевої влади спостерігається неухильно зростаюча залежність від федеральних дотацій. Федеральна допомога штатам (23 %) і місцевій владі (6 %) носить яскраво-виражений програмно - цільовий характер. Дотації та субсидії в США розподіляються нерівномірно. З їхньою допомогою на рівні штатів реалізується більше 500 цільових програм. Така зростаюча залежність від федеральних дотацій дає підставу стверджувати, що "федеральна допомога" (29% загальної суми доходів штатів і місцевих органів) перетворилася на засіб прямого контролю федерації за фінансовою політикою штатів і місцевих органів влади [3, с. 124].

Федеральний бюджет у США – це досить складний фінансовий механізм управління та контролю за діяльністю всіх федеральних міністерств і відомств, повністю визначає економічні основи державного будівництва і який має потужний вплив на стан економіки в цілому. За формою він являє собою регулярно затверджувану докладну кошторис усіх урядових витрат і доходів, які розподіляються за джерелами надходжень, основними напрямками та програмами витрачання коштів. Під бюджетними доходами в США зазвичай розуміється грошова сума податкових надходжень та інших платежів, зібрана з населення і підприємств федеральним урядом через федеральні або місцеві влади. Бюджетні доходи включають також різного роду подарунки та вклади. У доходи не включаються суми від розпродажів федерального майна, доходи за відсотками, виплати за позиками і внутрішніх грошових переказів між урядовими рахунками [4].

У США всі 50 штатів формально наділені автономними правами в галузі фінансів. Вони самостійно складають, затверджують і виконують свої бюджети, які ні за доходами, ні за видатками не входять у федеральний бюджет країни. Певною мірою вони самостійні у визначенні обсягу бюджетів, структури витрат і доходів. Федеральна влада не уповноважена прямо контролювати бюджети штатів. Влада штатів не звітують перед федерацією про стан фінансів і бюджету.

У більшості штатів складання бюджету знаходиться у веденні глави виконавчої влади і здійснюється підлеглим йому фінансовим органом. При цьому кошторис витрат розробляють бюджетні та фінансові бюро, а кошторис доходів – податкові та інші органи. Проект бюджету направляється в місцеві законодавчі органи.

Найбільш великими в складі видатків бюджетів штатів є витрати на освіту (35% від видаткової частини бюджетів), соціальне забезпечення (13%), охорона здоров'я (9%), дорожнє будівництво і утримання доріг, охорону навколишнього середовища, житлове будівництво і комунальне господарство [4].

Основним джерелом доходів бюджетів штатів, як і федерального бюджету, є податкові надходження. У післявоєнні роки в складі податкових доходів помітно зросла роль прибуткового податку з населення і обов'язкового внеску до фондів соціального страхування. Сьогодні основним джерелом доходів бюджетів штатів є податок на продаж - 29% від дохідної частини. А індивідуальний прибутковий податок становить 17%. Нестача власних коштів штатів поривається за рахунок фінансової підтримки з федерального бюджету (23% від дохідної частини) і надходжень з бюджетів місцевих органів влади (1,5%) [1].

Що стосується місцевих адміністративних одиниць і місцевих функціональних органів і установ, то вони також мають у своєму розпорядженні певний ступінь автономії по складанню, затвердженню та виконанню своїх бюджетів, які не входять у федеральний бюджет, ні до бюджетів штатів США. Функції по складанню місцевих бюджетів покладено на голів виконавчої влади, функції за твердженням бюджетів – на представників місцевої законодавчої влади.

До складу видатків місцевих бюджетів більше половини їх загальної суми припадає на частку витрат, що пов'язані з фінансуванням державної податкової школи. Крім того, значна частка коштів щорічно виділяється на фінансування утримання доріг, комунального та міського господарства, протипожежної охорони, лікувальних та інших установ.

До джерел фінансування видатків місцевих бюджетів належать: місцеві податки, доходи від послуг комунального господарства та інші не податкові доходи, дотації з федерального бюджету і бюджетів штатів, надходження від випуску місцевих позик і лотерей. Основним джерелом доходів є місцеві майнові податки [1, 5].

Таблиця 1. Доходи бюджетів місцевих органів влади США [4]

Джерела доходів	Структура, %
Податок на власність	30-40
Субсидії штатів	20-30
Податок з продажу	10-15
Субсидії федерального уряду	7-10
Неподаткові доходи та збори	10
Інші податки	3-5

Таким чином, важливо виділити, що при єдності податкової системи США кожна адміністративна одиниця вибирає свою структуру податків з урахуванням різноманітності місцевих умов та рівня життя населення.

Важливе місце в системі державних фінансів належить спеціальним фондам США, які функціонують відокремлено як самостійні фінансово - кредитні установи. Вони являють собою сукупність грошових ресурсів, які мають певні призначення. Доходи цих фондів формуються за рахунок податкових і не податкових надходжень, також за рахунок коштів федерального бюджету.

Найбільш значними є фонди соціального страхування. До основних загальнонаціональних систем (фондів) соціального страхування та забезпечення відносяться страхування по старості, у зв'язку з втратою годувальника та страхування здоров'я. Крім того, існує страхування по безробіттю, по тимчасовій непрацездатності і, нарешті, система державної допомоги людям похилого віку, інвалідам і нужденним. На додаток до цього є досить урізані системи родинних допомог, які частково фінансуються федерацією, але перебувають у віданні влади штатів і місцевих органів.

Право на отримання пенсії по старості в США в повній сумі виникає лише в осіб, що досягли 65 років і які мають необхідний стаж страхування. Посібники зі страхування здоров'я виплачуються особам по досягненні 65 років. Фонд допомоги з безробіття формується за рахунок внесків підприємців.

Також у США в залежності від цілей використання виділяють наступні спеціальні фонди:

1. Економічні фонди, призначені для регулювання господарського життя. До них належать інвестиційні, кон'юнктурні, фонд перебудови і розвитку. Кошти цих фондів спрямовуються на фінансування компаній і малорентабельних державних підприємств, особливо в періоди циклічних криз. Допомога представляється у формі безоплатних субсидій та пільгових кредитів;

2. Науково-дослідницькі фонди, що використовуються для фінансової підтримки наукових досліджень в промисловості, будівництві, а також утримання державних наукових центрів, що здійснюють розробку фундаментальних досліджень;

3. Військово-політичні фонди – резерви, що знаходяться головним чином в розпорядженні президента США, за рахунок яких фінансуються додаткові цільові заходи мають особливу важливість. У США до них відносяться особисті (секретні) фонди федерального бюджету. З них фінансують секретні великомасштабні науково-технічні проекти.

4. Інші фонди.

Таким чином, спеціальні фонди США мають цільовий характер і формуються за рахунок податкових і неподаткових надходжень та за рахунок коштів федерального бюджету [1].

Державний борг США (національний борг, федеральний борг) – гроші, які федеральний уряд Сполучених Штатів Америки винен своїм кредиторам. Станом на вересень 2007, розмір боргу сягнув позначки у 5.6 трильйонів доларів США. Станом на 19 листопада 2008 року, сукупний федеральний борг США дорівнював \$ 10.6 трильйонів., тобто, приблизно \$ 37 316 на душу населення (на кожного громадянина США). 3 жовтня 2008 року збільшився максимально допустимий борг з \$ 10 трильйонів до \$ 11.3 трильйонів.

До державного боргу США не зараховуються борги окремих штатів, корпорацій, або фізичних осіб, і гроші, що належать отримувачам соціальної допомоги у майбутньому. Якщо враховувати внутрішньодержавні запозичення, розмір боргу зростає до позначки в приблизно 9 трильйонів доларів США. Якщо додати витрати на медичне, соціальне страхування, розмір боргу істотно збільшується і досягає позначки у 59.1 трильйонів. В 2005 році державний борг мав розмір 64.7% від ВВП. За даними Довідника ЦРУ, це значило, що державний борг США посідав 35-те місце за розміром по відношенню до ВВП. На рис. 1. відображається рівень національного боргу в США в ході 9 економічних криз (у відсотках від вже існуючого боргу) [6, 7].

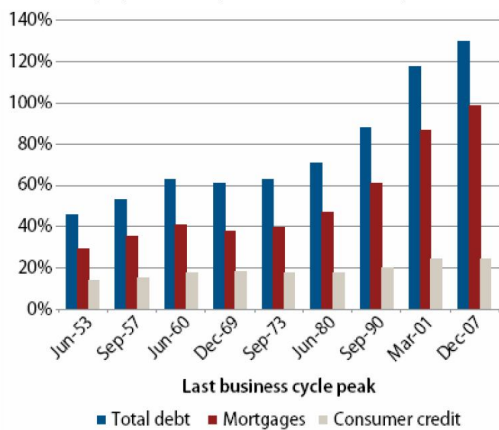

Рис. 1. Рівень національного боргу в США в ході 9 економічних криз (у відсотках від вже існуючого боргу) [6]

Таблиця 2. Сальдо платіжного балансу (у відсотках від світового ВВП) [6]

Країни	1980-89	1990-99	2000-04	2005	2008
США	- 0,50	- 0,43	- 1,37	- 1,62	- 1,07
Японія	0,26	0,36	0,35	0,37	0,31
Європа	0,00	0,08	0,22	0,27	0,02
Азія	-0,01	0,06	0,34	0,53	0,80
Латинська Америка	-0,11	- 0,14	- 0,04	0,09	- 0,03
Близький Схід	0,12	- 0,04	0,07	0,45	0,71
Інші	-0,53	- 0,31	- 0,33	0,12	0,56

Борг федерального уряду США на 1 вересня 2009 року складає \$ 11.8 трлн, або близько 83 % від американського ВВП. Приблизно 60 % цього боргу знаходиться на руках у інвесторів, у вигляді державних облігацій. Решта 40 % є внутрішньоурядовим боргом (в значній мірі вони тримаються фондом соціального страхування).

Основними іноземними держателями держборгу США є Китай (\$ 740 млрд на січень 2009-го) та Японія (\$ 635 млрд). Росія посідає восьме місце в рейтингу держателів державного боргу США. На 1 липня 2009 року доля американського державного боргу перед Росією складала 118.0 млрд доларів, або 3,8 % [8].

Держборг США зріс на \$ 470 млрд в 2007-м році і (оціночно) на \$ 1017 млрд, у 2008-му. Причинами такого високого держборгу США є: дерегулювання фінансового ринку, бюджетний дефіцит, торговий дефіцит, війна в Іраку і в Афганістані. Державний борг США зростає поступово, починаючи з Громадянської війни, потім цей стан "підірвала" Перша Світова Війна, Велика Депресія (1930-1933 роки), Друга Світова Війна, висока інфляція, швидке зростання економіки, зниження податків і нарощування військової потужності. На рис. 2 відображена схема державного боргу США [6].

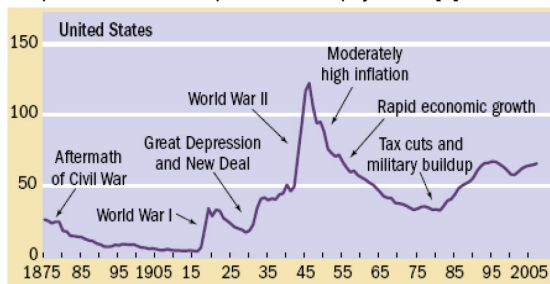

Рис. 2. Схема державного боргу США (у відсотках від ВВП) [6]

Основним кредитором США є Китай. Китай за рахунок більш як двократного перевищення обсягу експорту над обсягом імпорту в торговому балансі із США (близько 233 млрд. дол. у 2006 році) отримує великий обсяг доларових платежів, котрий накопичує в золото-валютних резервах (ЗВР) [8].

Що до дефіциту федерального бюджету США за перші 6 місяців 2010-2011 фінансового року, котрий закінчується 1 жовтня 2011 р., досяг 829 млрд. дол.

Зовнішній борг – це частина державного боргу, яка підлягає сплаті у валюті, іншій ніж гривня і визначається на певну дату як різниця між сумою державних зовнішніх запозичень (прийняття зобов'язань) та сумою платежів з погашення державного зовнішнього боргу станом на певну дату, у тому числі операції на цю дату. На сьогоднішній день, станом на 31 березня 2009 року зовнішній борг США брутто складає 13,399,859 мільйонів доларів. Левову частку цього боргу склали ціни паперів США. На червень 2008-го року вартість цінних паперів США в руках у іноземців складала \$10.3 трлн, як в державних облігаціях США (\$3.6 трлн), так і корпоративних акціях (\$3 трлн) та облігаціях (\$2.8) [8].

Основними джерелами зовнішнього боргу є:

- борги приватного сектору;
- дефіцит державного бюджету;
- від'ємне сальдо торгового балансу (з 1985 року обсяг імпорту суттєво перевищує обсяг експорту). Сальдо платіжного балансу подано в табл. 2;
- процентні нарахування на раніше видані кошти.

Таким чином, дефіцит федерального бюджету країни збільшився на 16 % в порівнянні з аналогічним періодом минулого фінансового року, коли він складав 717 млрд. дол. На рис. 3 відображені витрати федерального бюджету США в 2008 році (в млрд. дол.) [6, 9]

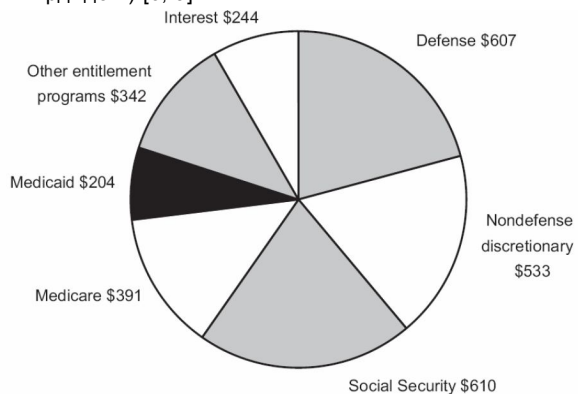

Рис. 3. Витрати федерального бюджету США в 2008 році (в млрд. дол.) [6]

Бюджетне управління конгресу Сполучених Штатів раніше прогнозувало, що дефіцит федерального бюджету США за перші 6 місяців 2010-2011 фінансового року 830 млрд. дол.

Дефіцит федерального бюджету США в березні 2011 року склав 188 млрд. дол., збільшившись в порівнянні з минулим роком в 3 рази. Роком раніше показник бюджетного дефіциту був зафіксований на позначці майже 65 млрд. дол. Бюджетний дефіцит США триває рекордний 30-й місяць поспіль. На рис. 4 відображені витрати і доходи федерального бюджету США в 1969 – 2019 роках (у відсотках від ВВП) [6].

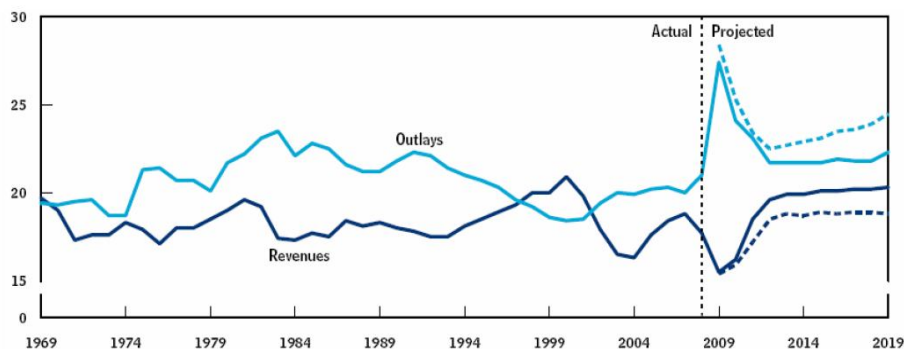

Рис. 4. Витрати і доходи федерального бюджету США в 1969 – 2019 роках (у відсотках від ВВП) [6]

До речі, в кінці січня 2011 року бюджетне управління конгресу США опублікувало прогноз щодо динаміки бюджетного дефіциту країни, відповідно до якого в 2010 – 2011 фінансовому році бюджетний дефіцит складе 1,5 трл. дол., або 9,8 % від ВВП США [10].

Поняття “податкове навантаження” можна визначити як ефекти впливу податків на економіку в цілому та на окремих їх платників, пов’язані з економічними обмеженнями, що виникають у результаті сплати податків і відволікання коштів від інших можливих напрямів їх використання.

Визначення та досягнення ефективного показника податкового навантаження є необхідним для кожної країни, тому що завищене податкове навантаження може спричинити пригнічення виробництва, його тінізацію, зменшення податкових надходжень до бюджету країни тощо. Тому податкове навантаження має бути оптимальним для вирішення комплексу завдань, пов’язаних із управлінням економікою, розвитком виробництва, підвищенням життєвого рівня населення. Оптимальним можна вважати рівень податкового навантаження, що передбачає вилучення частини доходів економічних суб’єктів, що не перешкоджає їхньому ефективному індивідуальному розвитку, і водночас, що є достатнім для втручання держави в економічні процеси, необхідні для підвищення ефективності національної економіки в цілому. Податкове навантаження у країнах з розвинутою ринковою економікою наведено в табл. 3 [11, с. 461].

Таблиця 3. Податкове навантаження у країнах з розвинутою ринковою економікою [11]

Країна	Податкове навантаження, %
Австрія	41,9
Данія	48,9
Фінляндія	43
Франція	43,6
Німеччина	36,2
Італія	43,3
Норвегія	43,4
Іспанія	37,8
Швеція	48,2
Швейцарія	29,7
Великобританія	36,6
США	28,3

Як свідчать дані табл. 3, найвища питома вага податків у ВВП у скандинавських країнах, зокрема у Норвегії, Данії, Швеції. У них склалась достатньо раціональна й ефективна система розподілу і використання зібраних коштів на соціальні цілі. Найменший рівень податкового навантаження характерний для США. Тут це зумовлено використанням податкової політики як засобу створення сприятливих умов для діяльності промислових компаній, що потребує низького рівня оподаткування. Також для визначення податкового навантаження в країні необхідно звернути увагу на ставки податків. Для порівняння виберемо три податки, які займають основну частину в податкових надходженнях до бюджету у більшості країн: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб та податок на додану вартість (ПДВ) (табл. 4) [11, с. 462].

Таблиця 4. Ставки податків у країнах світу на 15.02.2009р., % [11]

Країна	Податок з доходів		ПДВ
	Підприємств	Фізичних осіб	
Австрія	25	21-50	21
Кіпр	10	20-30	15
Данія	25	38-59	25
Німеччина	30-33	15-45	19
Греція	25	0-40	19
Італія	31,4	23-43	20
Японія	30	5-50	5
Латвія	15	23	21
Польща	19	18 і 32	22
Великобританія	28	0-40	15
Україна	25	15	20
США	15-35	15-35	-

Як бачимо з даних табл. 4, ставки податків у країнах з розвинутою ринковою економікою дуже різноманітні. Це залежить від специфіки та орієнтації податкової політики у цих країнах. Також пусту клітинку ПДВ навпроти США ми бачимо не випадково, просто такого податку, як ПДВ, у США немає. В цій країні застосовують податок з продажу як різновид податку з обороту, а в багатьох країнах світу перевага віддається прямим податкам (таким, як прибутковий, корпоративний, на майно, на землю, на спадщину та ін.) [11, с. 464].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, провівши дослідження фінансової системи США, зробимо наступні висновки:

– сучасна система державних фінансів США складається з фінансової системи федерації, фінансових систем 50 штатів, фінансових систем 82,7 тис. адміністративних одиниць і спеціальних фондів;

– структура витрат і доходів федерального бюджету безпосередньо залежить від того, хто перебуває у "керма владі" – республіканці або демократи, так як вони мають різні бюджетні пріоритети, які і визначають статті витрат і доходів федерального бюджету США;

– при єдності податкової системі США кожна адміністративна одиниця вибирає собі свою структуру податків з урахуванням різноманітності місцевих умов та рівня життя населення;

– спеціальні фонди США мають цільовий характер і формуються за рахунок податкових, неподаткових надходжень і за рахунок коштів федерального бюджету.

На сучасному етапі можна сказати, що каталізатором світової фінансової кризи 2008 р. став американський ринок іпотеки. Надлишок ліквідності і бум на ринку нерухомості призвели до стрімкого зростання іпотечного кредитування. Нарощуючи іпотечні портфелі, американські фінустанови не поводилися занадто вимогливо стосовно позичальників - значні суми (близько 1,3 трлн. дол. США або 11% ринку) були видані громадянам без підтверджених доходів і з поганою кредитною історією (категорія subprime).

Фінансова система США остаточно заморозилась у вересні 2008 року, коли американський інвестиційний банк Lehman Brothers Holdings, Inc., оголосив себе банкрутом. Після чого найбільший колапс в економіці США з часів Великої Депресії 1930-х років потяг за собою масштабну кризу світової економіки.

За даними ФРС, у серпні 2008 року грошова маса (агрегат M2) зменшилась вперше за три роки – на 0,2 % (до \$7,687 трлн). Однак масштаб зменшення доларової маси, за думкою економістів, був значно більшим. За офіційними даними оцінити його неможливо: з лютого 2006 року США припинили публікацію змін більш широкого монетарного агрегату M3, посилаючись на те, що цей індикатор не є значимим. У будь-якому випадку поки світова економіка без труднощів поглинає випущені долари – інфляція у США залишається негативною.

Після фінансової кризи, економіка США дуже похитнулася. Бюджетний дефіцит досяг своєї критичної точки. Боротьба з бюджетним дефіцитом – базовий тезис нової стратегії США. На мою думку, велика кількість коштів виділяється на війну та на боротьбу з тероризмом (161,8 млрд. дол.) якого по суті не існує в країні. Тому президент США вирішив скоротити бюджетний дефіцит на 4 трл. дол. до 2023 року, за допомогою зниження державних витрат на охорону здоров'я, військові програми і збільшення податкового навантаження на заможних американців.

США доведеться пройти ще великий шлях до того, щоб повністю вийти з боргової ями і скоротити бюджетний дефіцит країни з 11% до 2,5% ВВП.

Список використаної літератури:

1. *Миргородська Л.О.* Фінансові системи зарубіжних країн: навчальний посібник / Л.О. Миргородська. - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 103 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://ebooktime.net/book_45_glava_2_3MIST.html
2. Склад фінансової системи США. Режим доступу: <http://www.xserver.ru/user/fss/1.shtml>
3. *Ковалева А.М.* Финансы, М., Финансы и статистика, 2003. – С. 123-125
4. Федеральний бюджет США, його доходи і витрати. Режим доступу: <http://free-referat.ru/referats/finance/id6695/page2/>
5. Бюджетний процес США. Режим доступу: <http://na5.ru/514162-1>
6. *Рогов С.М.*, Фінансово-економічна криза в США: уроки та наслідки. Режим доступу: <http://www.econorus.org/pdf/pres20090525.pdf>
7. Державний борг США. Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_борг_США
8. Зовнішні та внутрішні борги США. Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Внутрішній_та_зовнішній_борги_США
9. Дефіцит бюджету США станом на 13 квітня 2011 року. Режим доступу: <http://top.rbc.ru/finances/13/04/2011/575325.shtml>
10. Аналіз дефіциту бюджету. Режим доступу: <http://ura-inform.com/uk/economics/2011/04/08/budgusa>
11. *Ткаченко Т.* Порівняльний аналіз податкового навантаження в економіці України та країнах з розвинутою ринковою економікою / Т. Ткаченко // Формування ринкової економіки в Україні: зб. наук. праць. – Л., 2009. – Вип. 19. – С. 460–464.

ЧЕРЕП О.Г. – кандидат економічних наук, старший викладач Нікопольського інституту ЗНУ

ОДИНЕЦЬ В.І. – Запорізького національного університету